

به نام خدا

تعلیمات ادیان الهی و اخلاق

پایه هفتم
دوره اول متوسطه

ویژه اقلیت‌های دینی
(کلمی، زرتشتی، مسیحی)

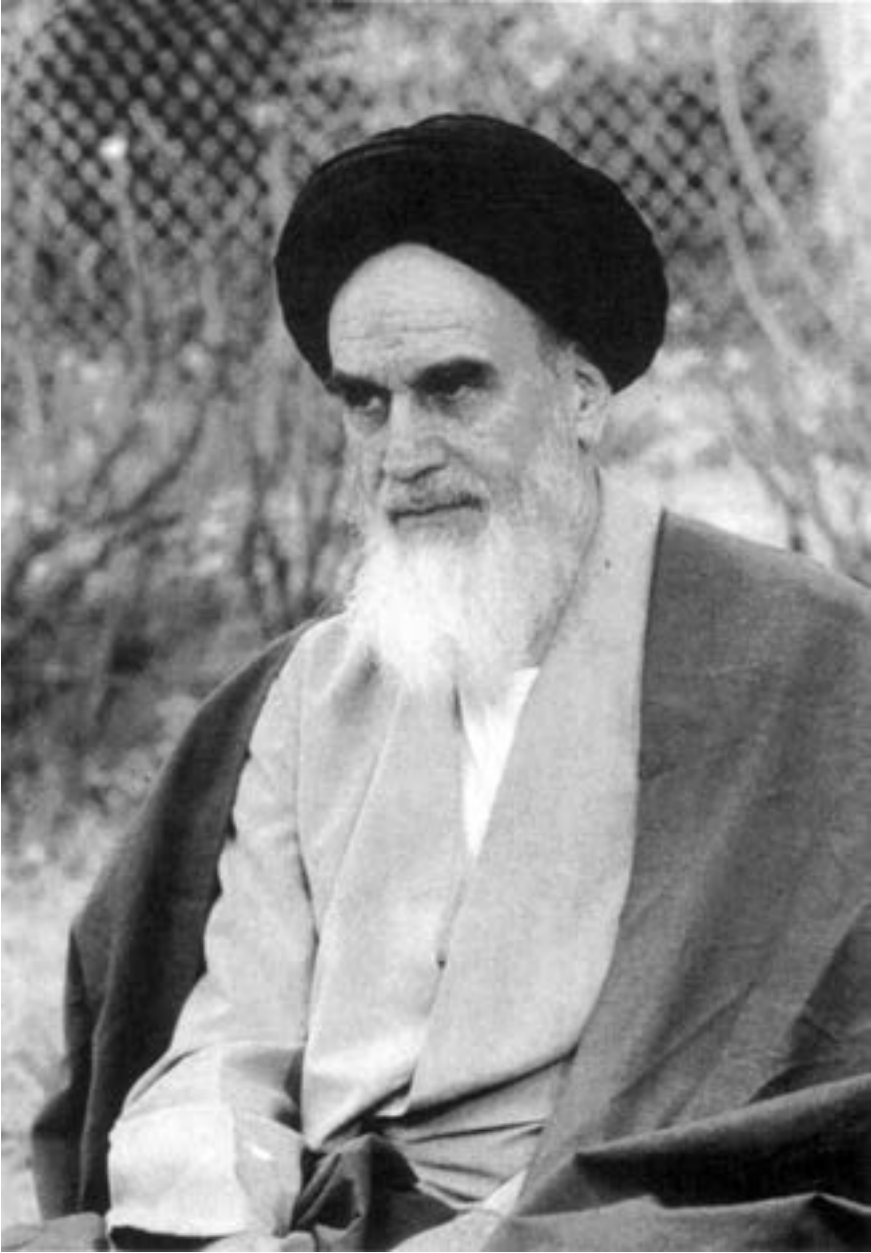
محتوای این کتاب تا پایان سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ تغییر نخواهد کرد.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	تعلیمات ادیان الهی و اخلاق - پایه هفتم دوره اول متوسطه (ویژه اقلیت‌های دینی) - ۱۰۵/۱
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
مدیریت آماده‌سازی هنری :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - مهدی کریمخانی (طراح جلد) - زهره بهشتی شیرازی (صفحه‌آرا) - سیده فاطمه محسنی، علی مظاہری نظری فر، حسین قاسم پور اقدم، مریم دهقان‌زاده، ناهید خیام‌باشی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وبگاه : www.chap.sch.ir و www.irtextbook.ir
ناشر :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش) تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار :	۱۳۹۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به‌صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکسبرداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

اسلام اقلیت‌های مذهبی را احترام گذاشته است. اسلام اقلیت‌های مذهبی
را در مملکت ما محترم می‌شمارد. این مملکت مال همه ماست.
امام خمینی «قدس سره الشریف»

فهرست

- ۱ قسمت اول — خداشناسی و خداپرستی (توحید)
- ۲ درس اول : هماهنگی جهان آفرینش گواه چیست؟
- ۶ درس دوم : گردش آب در طبیعت، یکی از زیباترین جلوه‌های نظم و هماهنگی جهان
- ۹ درس سوم : درس ایمان و عمل
- ۱۳ درس چهارم : بهترین درس‌ها
- ۱۷ درس پنجم : صفات کمال آفریدگار جهان
- ۲۰ درس ششم : توحید و شرک
- ۲۳ قسمت دوم — بازگشت به جهان آخرت (معاد)
- ۲۴ درس هفتم : برداشت محصول (۱)
- ۲۸ درس هشتم : برداشت محصول (۲)
- ۳۰ درس نهم : هدف نهایی آفرینش جهان
- ۳۲ قسمت سوم — پیامبران یا راهنمایان اسرار آمیزترین سفرها (نبوت)
- ۳۳ درس دهم : درسی در قلّه کوه
- ۳۸ درس یازدهم : پیامبران یا راهنمایان اسرار آمیزترین سفرها

به نام خدا

دبیر و مربی گرامی!

سلام و درود بر شما و سلام و درود فراوان نثار بنیانگذار انقلاب، امام خمینی که انقلاب کبیر اسلامی ایران را رهبری نمود و جمهوری اسلامی را بنیان نهاد و درباره عظمت مسئولیت معلّم و ارج مقام او فرمود: «نقش معلّم در جامعه نقش انبیاء است». و شما - که ایفای این نقش عظیم و سنگین را پذیرفته اید - خوب می دانید که یکی از اصول انقلاب کبیر ما، همین الهی بودن آن است و ناچار ثبات و تداوم و گسترش و صدور آن، با شناخت سرچشمه پرتوان انقلاب، یعنی تعالیم الهی، رابطه مستقیم خواهد داشت. و مهم تر و بالاتر از شناخت، ایمان و اعتقاد قلبی به ارزش والای چشمه فیاض و گوارای این تعالیم الهی است و نهایتاً نوشیدن و نوشاندن از این چشمه مّواج و جوشان.

درس ها و مباحث این کتاب به منظور تحقّق چنین هدفی تدوین و تألیف شده است: به منظور آشنا ساختن نوجوانان دانش آموز با مبانی دینی و آنگاه معرفت و ایمان قلبی نسبت به اصول متعالی آن و تعهد عملی به احکام و برنامه های حیات بخش انبیاء. یک انسان دیندار با شناخت اصول دین و با معرفت و ایمان قلبی که به اصول متعالی آن دارد، در هر لحظه از لحظه های عمر گرانبهای خویش، می یابد که در محضر خداست. می یابد که بنده و آفریده خداست. خدا را همیشه حاضر و ناظر بر اعمال و رفتار و گفتار خود می بیند. و براساس همین اعتقاد و ایمان: ایمان و اعتقاد به آفریدگار توانا و مهربان جهان، ایمان و اعتقاد به نظام عادلانه جهان و آهنگ کلی خلقت و حیات، ایمان به بیکرانی رحمت و مهر و فیض پروردگار، اعتقاد به ثبات و جاودانگی این رحمت برای مؤمنان...

براساس این باورهای عمیق، رفتار و اعمال و اخلاق و نیات خود را منطبق با

خواست آفریدگار جهان می‌سازد؛ میزان و برنامه زندگی خویش را دستورهای او و رهنمودهای پیامبر او قرار می‌دهد و در بالاترین افق سعادت یک انسان پرواز می‌کند. در بلندی چنین افقی از هرچه ترس و اندوه و ذلت و پلیدی است، رها می‌شود؛ به استقبال شهادت می‌رود و مرگ در بستر را ننگ و ذلت می‌شمرد، دلش با یاد و محبت خدا زنده می‌شود؛ و با عظمت و شکوه، مقام قرب پروردگار متعال آشنا می‌شود؛ صفات نیک و مکارم اخلاق در وجودش شکوفه‌های معطر و گل‌های زیبا می‌دهند ...

درس‌ها و مباحث و پرسش‌ها و تمرین‌های این کتاب به منظور پرورش چنین انسانی و برای رسیدن به یک چنین هدف و مقصد والا و یگانه و ارزشمندی تنظیم و تألیف شده است. درس‌ها هرچند به ظاهر از یکدیگر جدا هستند ولی در باطن یک واقعیت مرتبط و منظم را تشکیل می‌دهند و همه عضوهای به هم پیوسته یک پیکر و قطعه‌های متصل یک راهند و امید آن است که این راه، رهپویان را - در حد ظرفیت پذیرش و توانشان - به آن هدف والا و آن سرچشمه زلال و گوارا برساند.

لازم به یادآوری و تأکید است که دانش‌آموزان هنگامی به این مقصد بلند و ارجمند خواهند رسید که انسان شایسته و متعهد و مؤمنی، مسئولیت‌سنگین و الهی تزکیه و تعلیم و تربیت آنان را پذیرفته باشد؛ انسان شایسته‌ای که همچون پیامبران الهی به گفتار خود مؤمن و برای هدایت بندگان خدا، مشتاق و دلسوز باشد و برای شاگردان خویش فداکاری نماید و بداند که اگر خدا بادیست او و بارانمایی و فداکاری و دلسوزی او، انسانی را به مقام هدایت برساند، ارزش این هدایت و روشنگری، بیشتر و برتر از همه آفریده‌هایی است که با پرتو گرم خورشید، روشن می‌شوند.

اینک با توجه به مطالب بالا، از شما - شما که با احساس تعهد و مسئولیت الهی وظیفه بزرگ و عظیم تزکیه و تربیت و تعلیم گروهی از نوجوانان کشور را پذیرفته‌اید - تقاضا داریم که علاوه بر همه نکته‌ها و هنرهایی که در تعلیم و تربیت فراگرفته و تجربه کرده‌اید، به این چند نکته بالاخص توجه کنید :

۱- روش کلاس‌داری و شیوه آموزش شما باید کاملاً شوق‌انگیز باشد؛ برای برانگیختن شوق و رغبت دانش‌آموزان، بهترین تدابیر فنی را به کار برید و بیشترین

فرصت را برای فعالیت و نوآوری فکری و عملی به دانش‌آموزان بدهید. از دانش‌آموزان بخواهید: هر درس را باهم - دونفر دونفر - مباحثه کنند، مطالب درس را برای هم بیان کنند، سؤالات درس را از یکدیگر بپرسند و به هم نمره بدهند، سؤال طرح کنند و از یکدیگر پاسخ و جواب بخواهند، تمرین‌ها را با دقت و نظارت یکدیگر - علاوه بر نظارت شما - انجام دهند.

۲- همیشه در پایان هر درس اطمینان حاصل کنید که دانش‌آموزان، درس را خوب فهمیده‌اند. مخصوصاً درس‌ها و داستان‌هایی را که با برهان و دلیل آمیخته، می‌توانند باهمان صورت داستانی بیان کنند، دلایل و برهان‌ها را بیابند و گاهی هدف و نتایج درس را به صورت خلاصه بنویسند. شما می‌توانید از مطالعه خلاصه درس‌ها یا شنیدن بیان آنها دریابید که دانش‌آموزان تا چه اندازه هدف درس را فهمیده و دریافته‌اند.

۳- همان‌گونه که یادآوری شد در تنظیم و تألیف مطالب کتاب، سعی بر این بوده که درس‌ها از یک پیوستگی و انسجام کامل برخوردار باشند. مطالب کتاب عضوهای پیوسته یک پیکر و قطعه‌های متصل یک راه باشند. شما هنگامی می‌توانید دانش‌آموزان را در این راه رهبری و راهنمایی کنید که: به همه نشیب و فرازهای راه آگاه باشید و راه را از ابتدا تا انتها چندین بار رفته و می‌موده باشید: در تدریس هر موضوع، ارتباط آن را با درس‌های گذشته و آینده دقیقاً بدانید و با طرح سؤال‌های مناسب، دانش‌آموزان را به این پیوستگی و ارتباط واقف سازید. تقاضا این است که قبلاً کتاب را، همه درس‌ها را، مورد مطالعه و دقت قرار دهید، آنگاه با اشراف کامل به مطالب کتاب و وقوف بر پیوستگی و انسجام مطالب آن، به تعلیم و تفهیم اقدام نمایید. از دانش‌آموزان هم بخواهید تا دربارهٔ ربط و پیوستگی مطالب درس‌ها بیندیشند و اظهار نظر کنند؛ مطالبی را که به عنوان مقدمات لازم در درس‌های پیش آموخته‌اند، جستجو و کشف و بیان نمایند و همیشه مطالب یک درس را با اتکا و توجه به درس‌هایی فراگیرند که قبلاً آموخته‌اند.

۴- در این کتاب، مطالب اعتقادی، عملی و اخلاقی، بیشتر با زبان داستان بیان شده است. خوب است که دانش‌آموزان را ترغیب و راهنمایی کنید تا داستان‌ها را

تجزیه و تحلیل کنند و مسائل مختلف اعتقادی، عملی و اخلاقی را که لابه لای درس‌ها و داستان‌ها نهاده شده است، کشف و بیان نمایند. به این نکته نیز توجه فرمایید که ذهن دانش‌آموز شما هنوز تاب تحمل و دریافت مسائل کاملاً مجرد را ندارد، لذا بهتر است که طرح این گونه مطالب را به سال‌های آینده موکول نمایید.

۵- برای اینکه دانش‌آموزان شما پس از شناخت، به معرفت و ایمان قلبی و تعهد عملی دست یابند، لازم است علاوه بر درس‌آموزی از گفتار شما، از رفتار شما نیز درس‌گذشت و فداکاری و ایثار و خدادوستی و فضیلت بگیرند. با پند و موعظه‌های شما، با رهنمودهای ارزشمند شما، شوق و رغبت به انجام فرائض و تعهد عمل به تعالیم مذهبی را پیدا کنند و تأکید نمایید که در خدمات اجتماعی کار مفیدی را برعهده بگیرند. از شما مرتبی و معلم‌گراتقدر و از دیگر دانشمندان و صاحب‌نظران استدعا داریم که ما را در تکمیل هرچه بیشتر این کتاب‌هایاری فرمایند و نظرات خود را مرتباً به دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش ارسال نمایند.

پیروزی شما و همهٔ مربیان را از خداوند منان خواستاریم
با سپاس و تشکر فراوان، خدا یارتان و توفیق‌تان افزون باد.